

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เป็นต้อกระจกระหว่างก่อนกับหลังผ่าตัดต้อกระจก และใส่เลนส์แก้วตาเทียม
โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ. 2551

THE QUALITY OF LIFE OF ELDERLY CATARACT PATIENTS BEFORE AND AFTER INTRAOCULAR
LENS IMPLANTATION SURGERY AT SIRIRAJ HOSPITAL, THAILAND, 2008.

ธิดาวรรณ ไชยมน 4837680 PHPH/ M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สมชาติ โครักษา พ.บ., อ.ว.(เวชศาสตร์ป้องกัน-สุขภาพจิตชุมชน), สุชาดา
กัมปนาทแสนยากร พ.บ., อ.ว.(จิตวิทยา), พระ ครีกรัตน์จิตร วท.ม.(ชีวสถิติ)

บทคัดย่อ

ต้อกระจก เป็นโรคทางจักษุที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาเมื่อมีอายุมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาในการประกอบอาชีพที่ต้องใช้สายตา ลดความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือการสื่อสารกับผู้อื่น รวมทั้งทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนจากภาวะสายตาเลือนรางและตาบอด ส่งผลให้คุณภาพชีวิตลดลง การวิจัยเชิงพรรณานี้ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างก่อน กับ หลัง ผ่าตัด ต้อกระจกและใส่เลนส์แก้วตาเทียม ด้วยแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มารับการผ่าตัดต้อกระจกและใส่เลนส์แก้วตาเทียมครั้งแรก ที่หน่วยผ่าตัดจักษุ โรงพยาบาลศิริราช ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กันยายน 2551 จำนวน 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบฟิชเชอร์เอกซก การทดสอบค่าทีแบบคู่ และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 71 ปี สถานภาพสมรสคู่ 57% เป็นหม้ายร้อยละ 30 นับถือศาสนาพุทธ 96.5% สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือไม่มีการศึกษาเลยร้อยละ 56 มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ 86% ยังคงทำงานอยู่ร้อยละ 47 เป็นข้าราชการบำนาญร้อยละ 41.5 มีรายได้เฉลี่ย 3,000 บาท/เดือน รายได้น้อยกว่าเดือนละ 2,000 บาท ร้อยละ 33 และมากกว่าเดือนละ 20,000 บาทร้อยละ 15 อาศัยแหล่งรายได้จากบุตรหลานและญาติที่น้องให้มากที่สุด (ร้อยละ 46.9) ระยะเวลาที่สูญเสียการมองเห็นเฉลี่ย 2.6 ปี รักษาเริ่มแรกที่โรงพยาบาลศิริราช 84% ใช้ระยะเวลาดังแต่เริ่มแรกจนถึงเข้ารับการผ่าตัดเฉลี่ย 7 เดือน เป็นต้อกระจกในระยะสุร้อยละ 16.5 ก่อนการผ่าตัด มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับก่อนไปทางดี ด้านที่ดีที่สุดคือด้านจิตใจ แต่ 2.5% ยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ที่น้อยที่สุดคือด้านสัมพันธภาพทางสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ การสูญเสียการมองเห็น ระยะเวลาที่สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี การศึกษา และอายุ ($p < 0.05$) หลังการผ่าตัด คุณภาพชีวิตโดยรวมและทุกองค์ประกอบ ดีขึ้น ($p < 0.001$) แต่คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม ยังอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ได้เสนอแนะให้การทำผ่าตัดต้อกระจกโดยเร็วแก่ผู้สูงอายุที่เป็นต้อกระจกในระยะสุก บูรณาการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวที่ตึกผู้ป่วยนอก ส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายสถานบริการสุขภาพทุกระดับ ให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ณ ศาสนสถาน และส่งเสริมการดูแลแบบองค์รวมในครอบครัวด้วยบริบทไทย

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต/ผู้สูงอายุ/ต้อกระจก/เครือข่ายการดูแลผู้ป่วย/การพยาบาล

THE QUALITY OF LIFE OF ELDERLY CATARACT PATIENTS BEFORE AND AFTER INTRAOCULAR LENS IMPLANTATION SURGERY AT SIRIRAJ HOSPITAL, THAILAND, 2008.

TIDAWUN CHAIMANEE 4837680 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH ADMINISTRATION

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOMCHART TORUGSA M.D., Thai Board of Preventive Medicine, SUCHADA KAMPANARTSANYAKORN M.D., Thai Board of Ophthalmology, PEERA KRUGKRUNJIT M.Sc. (Bios.)

ABSTRACT

Cataract is one of the common diseases of the elderly. It's a physiological change which occurs due to the aging process. It affects visual acuity, reduces the ability to receive information and communicate with others, and increases the risk of complications which can lead to blindness and visual impairment. These factors effect on the quality of life of the elderly. This explanatory research aimed to analyze and compare the quality of life of elderly cataract patients between preoperative and postoperative intraocular lens implantation surgery. BREF (Thai version) evaluation form which developed by the World Health Organization was used as a research instrument. The sample consisted of 200 elderly people who received cataract surgery with intraocular lens implantation for the first time at Department of Ophthalmology, Siriraj Hospital during May-September, 2008. Descriptive statistics, Chi-square test, Fisher's exact test, Paired t-test, and Pearson's correlation coefficient at $\alpha = 0.05$ were used for data analysis. The results showed that 60% of elderly people were women with an average age of 71; 57% were married; 30% were widows; 96.5% were Buddhists; 56% were un-educated or primary school; 86% were literate; 47% were still working and 41.5% were pension government officers. Their average monthly income (baht) was 3,000 while 33% were lower than 2,000 but 15% were higher than 20,000; 46.9% relied on income generated by their descendants and relatives. Their vision loss resulting from cataract was 2.6 years. 84% of them received the first medical treatment for cataract at Siriraj Hospital. The average duration of medical treatment for cataract was 7 months. 16.5% were mature cataract.

Before surgery, the quality of life of the elderly cataract patients was just above average. Psychological domain was the highest. 2.5% had a bad quality of life. The social relationships domain was the lowest. Factors affecting quality of life were financial status, visual acuity, length of stay in the bad environment, education, and age ($p < 0.05$). After surgery, the quality of life was better in every domain ($p < 0.001$); however the social relationships domain was still the lowest. Providing fast track surgery for mature cataract, integrating a one-stop service for OPD patients, promoting the networks at all levels to give them a continual care, arrangement of activities related to the elderly at religious places, and promoting family-based holistic care for the elderly in the Thai society context were recommended.

KEY WORDS: QUALITY OF LIFE/ELDERLY/CATARACT/PATIENT CARE NETWORK/NURSING

267 pages